

Hebræerbrevet 13

Lagt på www.vivit.dk 27.5.2020. Skrevet til Martinskirken 1.6.2020 og Gratiakirken 24.6.2020. Leif G. Jensen

Lad broderkærligheden vare ved;

Troens frugter! Opfordringer! 13,1-6

I dette korte afsnit berører forfatteren, hvordan kristne skal leve med hinanden. Han tager det frem, som er særligt aktuelt for "hebræerne".

Den første formaning er almen – generel. Lad broderkærligheden vare ved – fortsætte – bestå.

Det er tydeligt, at de står i fare for at miste den, fordi de er tilbøjelige til at opgive Kristus og vende tilbage til jødedommen. Det ville jo også gøre dem kolde og ligeglade med deres kristne brødre og søstre.

Kærlighed til brødrene er et af den kristne tros særlige kendetegn:

Joh 13,34: Jesus gav det som et nyt bud: ³⁴ Et nyt bud giver jeg jer: I skal elske hinanden. Som jeg har elsket jer, skal også I elske hinanden.

Og det gentages ofte:

1 Thess 4,9: ⁹ Om broderkærligheden har I ikke brug for, at der skrives til jer, for I er selv oplært af Gud til at elske hinanden, ¹⁰ og I viser jo kærlighed mod alle brødrene i hele Makedonien. Men vi formaner jer, brødre, til at gøre det endnu mere

1 Pet 1,22-23: ²² I, som i lydighed mod sandheden har rensset jeres sjæle til at have oprigtig broderkærlighed, skal elske hinanden inderligt og af et rent hjerte; ²³ I er jo ikke genfødt af en forgængelig, men af en uforgængelig sæd, Guds levende og blivende ord;

1 Joh 2,7-11 ⁷ Mine kære, det er ikke et nyt bud, jeg skriver til jer, men et gammelt, som I har haft fra begyndelsen; dette gamle bud er ordet, som I har hørt. ⁸ Og dog er det et nyt bud, jeg skriver til jer, det som er sandt i ham og i jer: mørket viger, og det sande lys skinner allerede. ⁹ Den, der siger, at han er i lyset, men hader sin broder, er stadig i mørket. ¹⁰ Den, der elsker sin broder, bliver i lyset, og i ham er der intet, som bringer til fald. ¹¹ Men den, der hader sin broder, er i mørket og vandrer i mørket, og han ved ikke, hvor han går, fordi mørket har blindet hans øjne.

1 Joh 3,11.23: ¹¹ For dette er det budskab, I har hørt fra begyndelsen: Vi skal elske hinanden) ... ²³ Og dette er hans bud, at vi skal tro på hans søns, Jesu Kristi, navn og elske hinanden, som han har påbudt os.

1 Joh 4,7.10-12.21 ⁷ Mine kære, lad os elske hinanden, for kærligheden er af Gud, og enhver, som elsker, er født af Gud og kender Gud. ... ¹⁰ Deri består kærligheden: ikke i at vi har elsket Gud, men i at han har elsket os og sendt sin søn som et sonoffer for vore synder. ¹¹ Mine kære, når Gud har elsket os således, skylder vi også at elske hinanden. ¹² Ingen har nogen sinde set Gud, men hvis vi elsker hinanden, bliver Gud i os, og hans kærlighed er fuldendt i os. ... ²¹ Og dette bud har vi fra ham: Den, der elsker Gud, skal også elske sin broder.

Ordet "ELSKE" på dansk har mange betydninger. Vi har også andre ord: holde af, føle sig tiltrukket af, synes om. Kærlighed kan skyldes

	<p>noget hos den eller det, man elsker. Man for noget ud af det. Man er "forelsket", tiltrukket.</p> <p>På græsk er der tre ord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • AGAPE (elske uden betingelser, hvor man ofrer sig for den anden uden at få noget igen), • FILADELFIA (venskabet, hvor man elsker, fordi man har et indbyrdes forhold og synes om den anden; her bliver kærligheden som regel gengældt), • EROS (man er tiltrukket af noget skønt ved en ting eller hos en anden person. Det kan være naturens skønhed fx). <p>Den kærlighed, Gud har til os, er AGAPE. Og det er den kærlighed, som Jesus gav os som et bud i forhold til hinanden.</p> <p>HER bruges "filadelfia" om vores indbyrdes forhold.</p> <p>Lad den vare ved: Udgangspunktet er, at kærligheden er kommet til os med troen. Lad den vare ved – dvs. giv den næring – plej den – hold den i live!</p> <p>HVORDAN plejer man kærlighed til sine medkristne?</p> <p>Hvad kan man gøre? Hvad skal man ikke gøre?</p> <p>Der er konkrete ting, som vi bør gøre, og nogle af dem kommer nu:</p>
<p>² <i>glem ikke gæstfriheden,</i></p> <p><i>for ved at være gæstfrie har nogle uden selv at vide det haft engle som gæster.</i></p>	<p>Gæstfriheden.</p> <p>Hvad er "gæstfrihed"?</p> <ul style="list-style-type: none"> • I ens hjem • I fællesskabet: åbne op for andre • Tilbyde mad, overnatning, samtale, samvær <p>Den kunne glemmes. Hvordan kan man glemme gæstfriheden?</p> <p>Offentlige hoteller var ikke almindelige dengang. I en stor by som Rom var det ikke let at ankomme som fremmed kristen.</p> <p>Læs Matt 25: ³⁵ For jeg var sulten, og I gav mig noget at spise, jeg var tørstig, og I gav mig noget at drikke, jeg var fremmed, og I tog imod mig, ³⁶ jeg var nøgen, og I gav mig tøj, jeg var syg, og I tog jer af mig, jeg var i fængsel, og I besøgte mig.</p> <p>Kristne måtte nogle gange forlade hus og hjem, fordi de var forfulgt pga troen. De behøvede særlig gæstfrihed og hjælp.</p> <p>Engle som gæster: 1 Mos 18,3 og 19,2. Abraham tog imod ukendte gæster. Lot tog imod fremmede. Og gæsterne viste sig at være engle. - Uden at vide det, det var skjult for dem.</p> <p>Meningen er nok ikke, at vi skal forvente at få engle til gæster, men snarere, at vi kan stole på, at vi også vil blive velsignet, som Lot og Abraham blev det. Vi kan også tænke på Matt 25,38 og 40, hvor det, de kristne gjorde for deres mindste brødre, det gjorde de mod deres Herre. Det var ham, de hjalp. Og de vidste det ikke.</p>
<p>³ <i>Husk på dem, der er i fangenskab, som om I var deres medfanger, og på dem, der mishandles, så sandt som I også selv har en krop.</i></p>	<p>Læserne havde selv været ud for svære ting.</p> <p>Hebr 10,32-34.</p> <p>Selv om vi ikke kan befri dem, som er fængslet for Kristi skyld, kan vi bede for dem.</p> <p>ApG 12,5.</p> <p>I Peters tilfælde virkede det med til, at han blev befriet.</p>

<p><i>⁴ Ægteskabet skal holdes i ære af alle og ægtesengen være ubesmittet;</i></p> <p><i>for Gud vil dømme utugtige og ægteskabsbrydere.</i></p> <p><i>⁵ Lad ikke kærlighed til penge bestemme jeres adfærd,</i></p> <p><i>men stil jer tilfreds med det, I har.</i></p> <p><i>For Gud har selv sagt: «Jeg lader dig ikke i stikken og svinger dig ikke.»</i></p>	<p>Se også 1 Kor 12,26-27: ²⁶ Lider én legemsdel, så lider også alle de andre. Bliver én legemsdel hædret, så glæder også alle de andre sig. ²⁷ I er Kristi legeme og hver især hans lemmer.</p> <p><i>"I ære": Lad ægteskabet være i ære i alle forhold (der står ikke "af alle" i grundteksten, men "i alle forhold"), og sengen skal være ubesmittet.</i></p> <p>Der var i oldkirken tendenser til, at man ikke anså ægteskabet for at være helligt og ærbart, men urent. Det er det IKKE. Se også 1 Tim 4,3-5. Ægteskabets vanæres af seksuel vold. Det æres, når mand og hustru holder sig til hinanden og ærer hinanden.</p> <p>Hor vanærer ægteskabet for man bliver gift. Utroskab, efter at man har indgået ægteskabet.</p> <p><i>"I alle ting" – i alle forhold – på alle områder. Hvilke områder er der i ægteskabet?</i> Det er vigtigt at gå områderne efter og at overveje, hvordan vi ære ægteskabet og elske og ære hinanden.</p> <p>Her nævnes DOMMEN som begrundelse. Det er ikke kun denne synd, der straffes, men al synd. 12,29: Gud er en fortærende ild. 10,31: Det er frygteligt at falde i den levende Guds hænder.</p> <p>Derfor behøver syndere, som er ramt i samvittigheden nu, den samme frelse og nåde, som Hebræerbrevet har forkyndt lige fra begyndelsen af: Hebr 1,3 Hebr 8,12 Hebr 9,28 Vi opfordres her til at komme til nådens trone med vore synder: Hebr 4,16.</p> <p>Loven dømmes. Evangeliet frikender.</p> <p>Der er INGEN retfærdig, ikke en eneste. Vi bliver retfærdige alene af nåde ved Kristi offer (Rom 3,21ff)</p> <p>I Skriften kombineres urenhed i forbindelse med hor og utroskab med griskhed og pengebegær. Eksempler: Markus 7,22 Luk 16,14-18 Ef 5,3 og 5 Kol 3,5 2 Tim 3,2-4</p> <p>Kærlighed til penge kan følge os – vore beslutninger, valg, tanker ... hele tiden penge ... har jeg nok til i morgen, hvis jeg hjælper dem, som er i nød. Beregnende. Kredsene omkring mig selv og min egen familie.</p> <p>Det modsatte: Være tilfredse med, hvad vi har. Og vi har stærke grunde til at gøre det!</p> <p>Her nævnes OMSORGEN som begrundelse. Der henvises til løfter i Skriften:</p>
--	---

	<p>5 Mosebog 31,6: ⁶ Vær modige og stærke! Vær ikke bange, og nær ikke rædsel for dem, for Herren din Gud går selv med dig, han lader dig ikke i stikken og svigter dig ikke.»</p> <p>Josva 1,5: ⁵ Ingen vil kunne holde stand imod dig, så længe du lever. Ligesom jeg var med Moses, vil jeg være med dig; jeg lader dig ikke i stikken og svigter dig ikke.</p> <p>Sl 94,14: ¹⁴ For Herren forkaster ikke sit folk og svigter ikke sin ejendom;</p> <p>Her lærer vi, hvordan vi må tage Guds ord til Guds folk i Gamle Testamente til os, fordi det er Guds ord – ikke kun til Guds folk i Gamle Testamente, men også til Guds folk i Nye Testamente.</p>
<p>⁶ Derfor kan vi frimodigt sige: <i>Herren er min hjælper, jeg skal ikke frygte, hvad kan et menneske gøre mig?</i></p>	<p>Sl 118,6-7: ⁵ I min trængsel råbte jeg til Herren, han svarede og førte mig ud i det åbne land.</p> <p>⁶ Herren er hos mig, jeg frygter ikke, hvad kan mennesker gøre mig? ⁷ Herren er min hjælper, jeg får mine modstanderes nederlag at se. ⁸ Det er bedre at søge tilflugt hos Herren end at stole på mennesker.</p> <p>Es 51,12: ¹² Det er mig, der trøster jer, hvordan kan du da frygte for mennesker, der dør, for menneskebørn, der svinder bort som græsset?</p> <p>Denne tillid til Gud, var tidligere virksom hos hebræerne. Se 10,34. De fandt sig i, at andre tog deres ting. Det gik dem ikke på. De levede ikke i ærgrelser.</p>
<p>⁷ Tænk på jeres ledere, som har talt Guds ord til jer, betragt udfaldet af deres livsløb og efterlign deres tro.</p>	<p>Lad os gå ud til Ham udenfor lejren 13,7-17</p> <p>I dette afsnit taler forfatteren til sine læsere og kalder dem til at skille sig fra den jødedom, som ikke vil vide af Jesus som ypperstepræst, og som har nok i Arons præstedømme. De opfordres til at gå med udenfor den lejr, der fornægter den korsfæstede. Da kommer de derud, hvor Jesus blev ført hen, da han blev korsfæstet: udenfor bymuren, udenfor det kulturelle fællesskab med den jødedom, som fornægtede Jesus og blev i fornægtelsen.</p> <p>Læserne skal blive hos den Jesus opfyldelsen af profetierne i Gamle Testamente. De er Guds folk, også selv om andre påstår det modsatte.</p> <p>V7: Afsnittet indledes med at de opfordres til at tænke på dem, som forkyndte dem Guds ord (om Kristus), og som er gået hjem til Herren (de er omtalt i kapitel 11 og i kapitel 12,23).</p> <p>V17: Og det afsluttes med, at læserne opfordres til at adlyde deres nuværende ledere, som forkynder Kristus for dem og vejleder dem.</p> <p>”ledere”. Ordret: ”de ledende” (= dem, der ledte jer). Disse kristne, som nu ikke er i menigheden mere, ledte ved selv at træde frem for nådens trone og finde nåde til hjælp i rette tid.</p> <p>Paulus var en af dem.</p> <p>2 Tim 3,10-11: ¹⁰ Du derimod har fulgt mig i lære, i livsførelse, i beslutsomhed, i troskab, i langmodighed, i kærlighed, i udholdenhed,</p> <p>¹¹ i forfølgelser, i lidelser som dem, jeg kom ud for i Antiokia, Ikonion og Lystra. (2 Tim. 3:10-11 D92)</p>

	<p>Paulus er et forbillede for os: 2 Tim 4,6-8. (+ år 67)</p> <p>”Forbillede”: Enkeltpersoner er forbillede til efterfølgelse: Fil 3,17 Efterlign mig, brødre, og se hen til dem, der lever efter det forbillede, I har i os.</p> <p>Også apostlen Peter var måske blevet martyrt (+ år 64), da Hebræerbrevet blev skrevet. Da er det også ham, der tænkes på.</p> <p>Menigheder er forbillede til efterfølgelse: 1 Thess 1,6-7: ⁶ I efterlignede os, og Herren, og I tog under stor trængsel imod ordet, glade i Helligånden, ⁷ så I er blevet et forbillede for alle de troende i Makedonien og Akaja.</p>
<p>⁸ <i>Jesus Kristus er den samme i går og i dag og til evig tid.</i></p>	<p>Alt i verden ændres, men Jesus er den samme. ”I går” forkyndte Peter og Paulus om Jesus Kristus. ”I dag” sidder han ved Faderens højre hånd (4,14); Og her er han i evighed.</p> <p>Jesus er summen af alt, hvad deres tidligere ledere forkyndte om Kristus.</p> <p>Jesus ændrer sig aldrig. Derfor skal vore tro på ham heller ikke forandres.</p>
<p>⁹ <i>Lad jer ikke føre på afveje af alle mulige fremmede lærdomme;</i></p> <p><i>for det er godt, at hjertet styrkes af nåden</i></p> <p><i>og ikke af en bestemt slags mad, som aldrig har gavnet dem, der lagde vægt på det.</i></p>	<p>Her formaner vi til at blive ved NÅDEN.</p> <p>Den lære, som præsenterer den uforanderlige Jesus Kristus, den lære, som er alle andres læreartiklers sum og sammenhæng er NÅDEN. Paulus vil ikke prædike andet end Jesus Kristus som korsfæstet (1 Kor 2,2). Han forkynder dette med ord lærte af Ånden (1 Kor 2,13). Alt, hvad vi undervises om i Skriften, er undervisning fra Gud. Jesus siger i Joh 7,16: Min lære er ikke min egen, men hans, som sendte mig.</p> <p>Kristne, som var jøder, holdt ikke op med at spise den mad, som de tidligere havde spist, før de fik troen på Kristus. Det ved vi fra Romerbrevet 14-15, og det advares der ikke mod andre steder i Skriften. Men hvis man genindfører offermåltider som var foreskrevet i Moseloven, og som gjaldt indtil Kristus kom, da erstatter man NÅDEN i KRISTUS med disse måltider. Og et nytter intet. ”Den slags mad gavner ikke”. Se Hebr 9,10 og Hebr 8,5 og 10,1 og Kol 2,17.</p> <p>Forfatteren sammenfatter det under ordet NÅDEN. En helt bestemt nåde, nåden i Kristus. Ef 2,8-10.</p>
<p>¹⁰ <i>Vi har et alter, som de, der gør tjeneste ved Åbenbaringsteltet, ikke har ret til at få føde fra.</i></p>	<p>AT der med maden ovenfor tænkes på offermåltider, underbygges af, at læserne nu mindes om det alter, de kristne har. Vort alter er anderledes end det alter, de andre har, dem, som hænger fast ved Åbenbaringsteltet. For her nævnes også, at vi kristne får føde fra vort alter, og at de andre får føde (mad og drikke) fra deres. Folket spiste af takkeofrene: 3 Mos 19,3-5: ⁵ Når I bringer et måltidsoffer til Herren, skal I gøre det, så I opnår hans velbehag. ⁶ Det skal spises den dag, I ofrer det, og den</p>

	<p>følgende dag. Det, som er tilovers den tredje dag, skal brændes. ⁷ Spises det alligevel på den tredje dag, kan det ikke bringe Guds velbehag; det er urent. ⁸ Den, der spiser det, må bære sin straf, for han har vanhelliget Herrens helliggave. Det menneske skal udryddes fra sit folk.</p> <p>22,29-30: ²⁹ Når I bringer et takoffer til Herren, skal I gøre det, så I opnår hans velbehag. ³⁰ Det skal spises samme dag, I må ikke levne noget af det til næste morgen. Jeg er Herren!</p>
<p><i>¹¹ For kroppene af de dyr, hvis blod som syndoffer bringes ind i helligdommen af ypperstepræsten, brændes op uden for lejren.</i></p>	<p>Offeret på den store soningsdag bringes udenfor lejren: 16,27. Syndoffertyren og syndofferbukken, hvis blod blev bragt ind i helligdommen for at skaffe soning, skal bringes uden for lejren, og man skal brænde deres hud, deres kød og deres tarmindhold.</p> <p>Skal jøder, som er kommet til tro på Jesus og er blevet døbt, nu ofre sådan, spise takofre og måltids ofre, og brænde offerdyrene udenfor lejren?</p> <p>Svaret er allerede givet i 9,12-14 og 10,29: Kristus blev ofret. Nu må vi ikke ringeagte dette offer med nye ofre og måltider.</p>
<p><i>¹² Derfor var det også uden for byporten, Jesus led for at hellige folket med sit eget blod.</i></p>	<p>Svaret kommer her: JESUS blev selv ført udenfor "lejren", udenfor byporten. Derude blev han ofret og forkastet. Han blev det offerdyr, som blev ofret på den store forsoningsdag (3 Mosebog 16). Jesus er opfyldelsen af alle disse ofre, som ikke var selve sagen, men kun skygger.</p> <p>Se igen Hebr 9,10 og Hebr 8,5 og 10,1 og Kol 2,17. NETOP FORDI det var sådan forordnet i Moseloven, måtte Jesus ofre sit blod udenfor byporten. Hvad skal vi da gøre?</p>
<p><i>¹³ Lad os da gå ud til ham «uden for lejren» og bære hans forhånelser;</i></p>	<p>Vi går ud til Jesus udenfor lejren.</p> <p>I 5 Mosebog 17,5 skulle mennesker, som gjorde det, der var ondt i Herrens øjne og dyrkede fremmede guder, føres ud af byporten og dø.</p> <p>Den dom ramte jødekristne, som holdt sig til Jesus som Messias. Saulus fulgte denne lov før han blev kristen.</p> <p>I Hebr 12,2 er korset og skammen forbundet. Det rammer også os kristne, når vi tror på Jesus.</p>
<p><i>¹⁴ for her har vi ikke en by, der består, men vi søger frem til den, der skal komme.</i></p>	<p>Det kan vi gøre, fordi vi ikke har noget hjemsted her på jorden. Vi mister intet ved at forlade livet indenfor murene i det jordiske Jerusalem.</p> <p>I 11,10 og 14-16 er det allerede sagt. Også 12,22. Vi har det himmelske Jerusalem, Zions bjerg.</p>
<p><i>¹⁵ Lad os bestandig ved ham bringe Gud takoffer, det vil sige frugten af læber, som bekender hans navn.</i></p>	<p>Når vi stoler udelukkende på den kraft, der er i Jesu blod til at frelse os, kan vi vende os bort fra jødedommens levitiske ofre (3 Mosebog) og se opfyldelsen i Jesu død og opstandelse.</p> <p>Det betyder ikke, at vi ikke ofrer. Vi bringer bestandig takkeofre til Gud, når vi bekender Jesu navn.</p> <p>Disse ofre bringer "ved ham". Vores bekendelse har vi, fordi Jesus er vor ypperstepræst (4,14-16). Vor ære og ros er ikke vore ofre, men Jesus, som vi takker. Vi bringer dette offer "ved ham".</p> <p>At bekende Jesu navn er troens vigtigste frugt: Matt 10,31.32.</p>

	Rom 10,9-10 Matt 10,33
¹⁶ <i>Glem heller ikke godgørenhed og gavmildhed; det er den slags ofre, Gud finder behag i.</i>	Mens vi bekender hans navn skal vi huske vor næste og vore brødre og søstre. Godgørenhed og gavmild hører sammen med at vi bekender troen. Det er vigtige ofre. Eksempel: Rom 15,26: ... <i>de vil samle ind til en fællesgave til de fattige blandt de hellige i Jerusalem.</i> Det må vi også huske.
¹⁷ <i>Adlyd jeres ledere og ret jer efter dem, for de våger over jeres sjæle, da de ved, at de skal stå til regnskab; lad dem kunne gøre det med glæde og ikke med suk, for det ville være ulykkeligt for jer.</i>	Her knyttes til ved vers 7. Hvad med de ledere, som var trådt ind i deres sted, som var døde? Skulle menigheden ære dem, som ikke var mere, og bare mindes dem, og ikke regne de nye for noget? Også menighedens nuværende ledere har samme opgave, som dem, der gik bort. For os gælder det Hjort og Michael. Nogle tænker på måske på Frøkjær og andre. Taler om dem med ærefrygt, men regner ikke med nuværende ledere. Andre lytter til de nuværende, men ser sig mere frie i forhold til kommende præster i menigheden. ... Hvad afgør? Det er om Gud har kaldet – og om Gud har givet ansvar. Ansvarret beskriver sådan: "De skal stå til regnskab". Paulus taler om det i ApG 20,27. En leder i menigheden skal forkynde hele sandheden og gøre det til alle fårene. Se ApG 20,28. Hvor har Hebræerbrevets forfatter det fra? Jer 6,17; Ez 3,17; 33,1. Gud gjorde profeterne til vægtene over Israels hus. "Suk": Det opstår, når der ikke er mere at gøre, og man ser, at mennesker (her kaldt sjæle) har forladt Kristus. Se 6,4-8 og 10,26-31. Det er ikke godt, hvis jeres ledere skal sukke over nogen i menigheden på den måde. Det er ulykkeligt for dem og for menigheden.
¹⁸ <i>Bed for os; for vi er overbevist om, at vi har en god samvittighed, da vi i ét og alt har viljen til at handle rigtigt.</i>	Afslutning 13,18-25 "Bed!" – kalder til forbøn! "for os": Forfatteren havde medarbejdere, som menigheden opfordres til at bede for. Det er vanskeligt at sige, hvad der konkret henvises til. Men det bekræfter, at hvad der er skrevet til læserne, er godt ment – og at intet er sagt underfundigt.
¹⁹ <i>Især beder jeg om denne forbøn, for at I så meget hurtigere kan få mig tilbage.</i>	Forfatteren må for nogen tid siden have været hos dem. Nu vil han snart vende tilbage til dem. Den opgave, han havde, da han rejste, har de nok kendt. Og de opfordres til at bede for ham, så det kan lykkes.
²⁰ <i>Måtte fredens Gud, der førte fårenes store hyrde, vor Herre Jesus, op fra de døde med en evig pagts blod,</i>	ET STORT OG HERLIGT VERS: Først: Gud er FREDENS GUD Dernæst: Hvad Gud gjorde med vor Herre Jesus: Ofrede ham – oprejste ham fra de døde – og pagten er evig (ikke som pagten fra Sinai, der ophørte)

<p>²¹ sætte jer i stand til alt godt, så I gør hans vilje, idet han selv udvirker i os, hvad der er ham velbehageligt ved Jesus Kristus. Ham tilhører æren i evighedernes evigheder! Amen.</p>	<p>Dernæst: Dette er kilden til alt godt i vore liv. Og til sidst: Gud udvirker alt dette gode. Hertil er kun at sige: Æren er Guds – med et amen.</p>
<p>²² Jeg beder jer, brødre, om at optage denne formaningsstale i bedste mening; jeg skriver jo til jer i al korthed.</p>	<p>Forfatteren indrømmer, at han har formanet dem igennem hele brevet. Eksempler: 3,12-14; 4,14-16; 6,11-12 10,19-25; 10,32-36 12,1-3; 13,1-6 og 7-17 "i korthed": det er kort skrevet, når man tænker på, hvor stort og vigtigt emnet er. Men i omfang er det jo ikke noget kort brev.</p>
<p>²³ I skal vide, at vor broder Timotheus er blevet løsladt, og hvis han kommer snart, vil han være med, når jeg besøger jer.</p>	<p>Enten: "I skal vide, at ..." eller "I ved, at ..." Timotheus er en bror brevsriveren og hans medarbejdere og for menigheden. Timotheus var hos Paulus under hans første fængselsophold i Rom, da Paulus omvendte mange jøder i de 7 synagoger i Rom. Hvis forfatteren er Apollos, venter han op Timotheus for sammen med ham at komme til kom. Paulus var måske død på dette tidspunkt. Timotheus behøvede ikke længere at være i Efesus, hvor Paulus havde indsat ham. Her var apostlen Johannes også kommet til. Hvis Paulus er forfatter, bliver tiden for brevet lidt tidligere.</p>
<p>²⁴ Hils alle jeres ledere og alle de hellige! <i>De fra Italien hilser jer.</i></p>	<p>HILS – ligesom i Romerbrevet 16,3-16. De opfordres til at hilse andre. "Hellige" er betegnelsen for kristne i kirkens første tid. Se Ef 1,1 "fra Italien": Måske var det italienere, som var sammen med forfatteren. De var måske rejst til andre dele af romerriget og var hos forfatteren. Det betyder ikke, at de boede i Italien, da han skrev det.</p>
<p>²⁵ Nåden være med jer alle!</p>	<p>Se Titus 3,15. Se også Hebr 13,9: Det er godt, at hjertet styrkes ved nåden!</p>